

07.12.2022

Asia/5

§ 315

Selvitys vuoden 2021 arviointikertomuksen johdosta suoritetuista toimenpiteistä

HEL 2021-005369 T 00 03 00

Päätös

Kaupunginvaltuusto merkitsi tiedoksi esityslistan liitteenä olevan selvityksen vuoden 2021 arviointikertomuksen johdosta suoritetuista toimenpiteistä.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Lisätiedot

Mauno Rönkkö, erityissuunnittelija, puhelin: 310 36279
mauno.ronkko(a)hel.fi

Liitteet

1 Selvitys vuoden 2021 arviointikertomuksen johdosta suoritetuista toimenpiteistä

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Kaupunginhallitus sekä asianomaiset lautakunnat antoivat toukokuussa lausunnot tarkastuslautakunnalle vuoden 2021 arviointikertomuksessa esitetyistä toimenpidesuosituksista ja -kehotuksista. Näissä lausunnoissa esitettiin, mihin toimenpiteisiin kaupunginkanslian ja toimialojen oli tarkoitus ryhtyä arviointikertomuksen johdosta.

Kaupunginvaltuusto päätti 22.6.2022 tarkastuslautakunnan ehdotuksen mukaisesti merkitä tiedoksi tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen vuodelta 2021 ja siitä saadut kaupunginhallituksen sekä asianomaisten lautakuntien lausunnot sekä kehotti kaupunginhallitusta antamaan joulukuun 2022 loppuun mennessä valtuustolle selvityksen siitä, mihin toimenpiteisiin toiminnasta vastaavat tahot ja tilivelvolliset ovat ryhtyneet arviointikertomuksen johdosta.

Toimenpiteet, joihin kaupunginkanslia ja toimialat ovat ryhtyneet arviointikertomuksen esitettyjen toimenpidesuosittelujen ja -kehotusten johdosta, on koottu liitteenä olevaan selvitykseen.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Lisätiedot

Mauno Rönkkö, erityissuunnittelija, puhelin: 310 36279
mauno.ronkko(a)hel.fi

Liitteet

1 Selvitys vuoden 2021 arviointikertomuksen johdosta suoritetuista toimenpiteistä

Oheismateriaali

1 Arviointikertomus 2021

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala
Sosiaali- ja terveystoimiala
Kaupunkiympäristön toimiala
Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala
Kaupunginkanslia
Tarkastusvirasto

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 21.11.2022 § 810

HEL 2021-005369 T 00 03 00

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto merkitsee tiedoksi esityslistan liitteenä olevan selvityksen vuoden 2021 arviointikertomuksen johdosta suoritetuista toimenpiteistä.

23.05.2022 Ehdotuksen mukaan

16.05.2022 Pöydälle

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

07.12.2022

Asia/5

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Mauno Rönkkö, erityissuunnittelija, puhelin: 310 36279
mauno.ronkko(a)hel.fi

Kaupunginvaltuusto 22.06.2022 § 183

HEL 2021-005369 T 00 03 00

Päätös

Kaupunginvaltuusto päätti

1. merkitä tiedoksi tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen vuodelta 2021 ja siitä saadut kaupunginhallituksen sekä asianomaisten lautakuntien lausunnot,
2. kehottaa kaupunginhallitusta antamaan joulukuun 2022 loppuun mennessä valtuustolle selvityksen siitä, mihin toimenpiteisiin toiminnasta vastaavat henkilöt ja tilivelvolliset ovat ryhtyneet arviointikertomuksen johdosta,
3. merkitä tiedoksi tilintarkastuskertomuksen 2021,
4. hyväksyä tilintarkastuskertomuksessa esitetyn perusteella tilinpäätöksen ja
5. myöntää tilintarkastuskertomuksessa tilinpäätöksen hyväksyttävyydestä esitetyn perusteella vastuuvapauden tilikaudelta 2021 kaupungin hallintoa ja taloutta hoitaneille tilivelvollisille.

Käsittely

22.06.2022 Ehdotuksen mukaan

Puheenjohtajan ehdotuksesta kaupunginvaltuusto hyväksyi menettelyn, että esityslistan asioiden 3 ja 4 kohdalla keskustelu käydään yhdessä. Keskustelun kuluessa on tehtävä molempia asioita koskevat ehdotukset.

Esittelijä

Tarkastuslautakunta

Lisätiedot

Minna Tiili, arviointipäällikkö, puhelin: +358931036545
minna.tiili(a)hel.fi
Arto Ahlqvist, tarkastuspäällikkö, puhelin: +358931036580
arto.ahlqvist(a)hel.fi

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

Kaupunkiympäristölautakunta 31.05.2022 § 336

HEL 2021-005369 T 00 03 00

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi tarkastuslautakunnalle seuraavan lausunnon:

Luonnon monimuotoisuuden edistäminen metsissä (arviointikertomus s. 71-75)

Tarkastuslautakunta toteaa arviointikertomuksen luonnon monimuotoisuuden edistämisestä (71-75) seuraavaa:

Kaupunkiympäristön toimialan tulee:

- päivittää luonnonhoidon linjaukset ja koko luonnonhoidon prosessin, siten, että monimuotoisuuden lisääminen on metsienhoidon keskeisin tavoite.
- pyrkiä jättämään hoitotoimenpiteiden ulkopuolelle lisää vanhenevia ja luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaita puita, metsiä ja metsiköitä.
- parantaa luonnonhoidon vaikutusten seurantaan keräämällä järjestelmällisesti olennaista indikaattoritietoa.
- tuoda päätöksentekoon valmisteluohje Helsingin muissa kunnissa omistamien kiinteistöjen luovutuksista.

Kaupunkiympäristölautakunta päätti todeta, että luonnonhoidonlinjauksen päivitys on alkanut metsien osalta. Tämän osion tavoiteaikataulu on tiukka ja lautakuntakäsittely on suunniteltu marras-joulukuun vaihteeseen.

Kaupunkiympäristölautakunta korosti, että luonnonhoidon linjauksen uudistamisen keskeinen tavoite löytyy kaupunkistrategiasta, joka on tämän teeman osalta selkeästi suuntaa määrittävä: ”Virkistys- ja luontoalueiden metsissä ja metsäisillä alueilla suunnitelmallinen monimuotoisuuden lisääminen ja metsien luontainen vanheneminen on keskeisin tavoite.” Tämän tavoitteen saavuttaminen tarkoittaa luonnonhoidon linjauksen uudistamista siten, että harkittu hoitamattomuus on perusteltu toimi laajasti Helsingin virkistys- ja luontoalueiden metsissä. Lautakunta myös korosti, että linjauksen uudistamisen tulee olla laajasti vuorovaikutteinen prosessi ja niin tukimus- asukas- kuin järjestökenttä kytketään mukaan uudistukseen.

Toinen kohta on osa päivitettävää luonnonhoidon linjausta: Luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden kohteiden ulkopuolelle ra-

jaamiseen kiinnitetään erityisesti huomiota. Luonnonhoitosuunnitelmissa rajataan arvometsiä hoidon ulkopuolelle ja lisäksi monia muita alueita kuten kallioalueita. Luonnonhoitosuunnitelmien toteutuksessa huomioidaan sekapuustoisuus ja puulajien monipuolisuus. Pysty- ja maa-lahopuuta jätetään aktiivisesti edistämään luonnon monimuotoisuutta. Lehtipuista erityisesti haapojen ja raitojen suosimista edelleen edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta. Yksittäisiä arvokkaita puita vaalitaan ja arvostetaan. Näiden asioiden lisäksi huolehditaan reittien ja tonttien turvallisuudesta metsäalueilla.

Luonnonhoidon vaikutusten seurannan parantamiseksi on Luonnonvarakeskuksen (Luke) kanssa aloitettu kaksivuotinen tutkimusyhteistyö, jolla selvitetään metsänhoidon vaikutuksia kuntametsien monimuotoisuuteen. Tutkimuksessa selvitetään mm. metsänhoidon vaikutuksia puustoon, lahopuusienten ja –kovakuoriaisten sekä maaperän mikrobiston määrään ja laatuun. Puusto sekä maaperämikrobisto vaikuttavat toisiinsa.

Kiinteistölautakunta päätti 12.1.2017 että kaupunginhallituksen päätettäväksi valmisteltu esitys Helsingin ulkokunnissa omistamien kiinteistöjen luovutusten valmisteluohjeeksi palautetaan uudelleen valmisteltavaksi. Kyseistä linjaavaa päätösvalmistelua ei ole resurssisyistä pystytty saattamaan kokonaisuutena loppuun. Taustaselvittelyä on kuitenkin palautuspäätöksen jälkeen tehty. Päätösvalmistelun viivästyminen on pääosin johtunut siitä, että resursseja on priorisoitu kaupunkistrategian edellyttämällä tavalla siten, että maaomaisuuden kehittäminen ja tontit –palvelussa on valmisteltu, ja toimivaltaisissa päätöksentekoeleimissä hyväksytty, vuosien 2017-2019 aikana Helsingin kaupungin tontinluovutusta koskevat linjaukset ja vuosien 2020-2021 aikana Helsingin kaupungin maanhankintaa ja täydennysrakentamisen edistämistä koskevat maapoliittiset linjaukset. Vuosina 2020-2022 on myös valmisteltu ja hyväksytty asuntotonttien sekä asumista palvelevien tonttien vuokraamista koskevat yleiset periaatteet sekä niitä koskevat soveltamisohjeet. Ulkokuntien kiinteistöluovutuksia linjaava valmisteluohje tullaan valmistelemaan uudelleen kaupunkiympäristölautakunnan käsiteltäväksi vuoden 2022 loppuun mennessä.

Käsittely

31.05.2022 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Anni Sinnemäki: Kappaleen 4 jälkeen lisätään seuraava kappale:

Kaupunkiympäristölautakunta korosti, että luonnonhoidon linjauksen uudistamisen keskeinen tavoite löytyy kaupunkistrategiasta, joka on tämän teeman osalta selkeästi suuntaa määrittävä: ”Virkestys- ja luon-

07.12.2022

Asia/5

toalueiden metsissä ja metsäisillä alueilla suunnitelmallinen monimuotoisuuden lisääminen ja metsien luontainen vanheneminen on keskeisin tavoite.” Tämän tavoitteen saavuttaminen tarkoittaa luonnonhoidon linjauksen uudistamista siten, että harkittu hoitamattomuus on perusteltu toimi laajasti Helsingin virkistys- ja luontoalueiden metsissä. Lautakunta myös korosti, että linjauksen uudistamisen tulee olla laajasti vuorovaikutteinen prosessi ja niin tukimus- asukas- kuin järjestökenttä kytetään mukaan uudistukseen.

Kannattaja: Mia Haglund

Kaupunkiympäristölautakunta päätti yksimielisesti hyväksyä Anni Sinnemäen vastaehdotuksen mukaan muutetun ehdotuksen.

24.05.2022 Pöydälle

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Pekka Tirkkonen, suunnittelupäällikkö, puhelin: 310 36637
pekka.tirkkonen(a)hel.fi

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 31.05.2022 § 112

HEL 2021-005369 T 00 03 00

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi seuraavan lausunnon liitteenä 1 olevasta vuoden 2021 arviointikertomuksesta:

Etäopetuksen aiheuttaman oppimisvajeen paikkaaminen yläkouluissa

Arviointikertomuksen mukaan kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee jatkaa ja edelleen kehittää seuranta oppimisvajeen tunnistamiseksi

Helsingin kaupungin opetussuunnitelman mukaan opetuksen ja oppilaan tuen toteuttamisen lähtökohtana on jokaisen oppilaan oikeus omista lähtökohdistaan kehittyä oppijana. Tuen tarpeiden arviointi ja tarvittavan tuen antaminen kuuluvat kaikkiin kasvatukseen ja opetustilanteisiin. Oppimisvajeiden tunnistaminen riittävän tuen järjestämiseksi edellyttävät opettajilta hyvää oppilastuntemusta ja yhteistyötä sekä huoltajien että koulun muun henkilöstön kanssa sekä riittävää tiedonsiirtoa opetuksen järjestäjän vaihtuessa. Oppilaan tuen tarpeisiin vastataan ensisijaisesti riittävällä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan resursoin-

nilla, jonka kautta tukea tarvitsevat oppilaat voivat saada riittävää tukea.

Oppimisessa esiintyvät haasteet tulevat näkyville arjessa oppilasta havainnoimalla, mutta havainnoinnin rinnalla on syytä käyttää erilaisia arviointimenetelmiä tuen tarpeen tunnistamiseksi. Oppilaiden tuen tarpeen arviointia on systematisoitu lukuvuoden 2020 alusta alkaen kaikissa Helsingin peruskouluissa. Kouluihin on hankittu vuosille 21-23 lukutaidon ja matemaattisten taitojen arviointia varten digitaaliset arviointivälineet (Lukuseula ja Funa). Arviointivälineillä saadaan tietoa sekä oppilas-, ryhmä-, koulu- että kuntatasoisesti. Yläkouluissa tuen tarpeen arvioinnit kohdistuvat erityisesti 7. vuosiluokan oppilaiden lukutaidon (tekninen ja ymmärtävä lukutaito) sekä matemaattisten taitojen arviointiin. Arvioinnin tarkoituksena on seuloa joukosta ne oppilaat, jotka tarvitsevat näissä perustaidoissa yksilökohtaisempaa arviointia ja suunnitelmallisempia tukitoimia.

Huomioitavaa on, että toistaiseksi tarjolla on vain rajallinen määrä digitaalisia tutkimusperustaisia arviointivälineitä. Toimialalla tehdään yhteistyötä eri yliopistojen kanssa ja seurataan aktiivisesti uusien arviointivälineiden kehitystyötä.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee seurannan perusteella kohdistaa oppimismvajetta paikkaavat tukitoimenpiteet oppilaiden tarpeiden mukaisesti.

Tukitoimien toteuttamisessa hyödynnetään mm. perusopetuksen saamaa opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämää erityisavustusta koronan aiheuttaman oppimismvajeen tasoittamiseksi, jota kohdennetaan kouluissa erityisesti niille oppilaille, joilla on havaittu tarvetta tukiope- tuksen, osa-aikaisen erityisopetuksen ja/tai suomi toisena kielenä ope- tuksen tehostamiseksi. Kouluille annetun ohjeen mukaan kohdennuk- sessa tulee erityisesti huomioida 8.-9.vuosiluokkien oppilaat.

Opettajien tuen tarpeen arvioinnin ja tuen suunnittelun osaamista on tuettu erilaisin koulutuksin mm. Lukutaidon ja luetun ymmärtämisen arviointi ja Oikeinkirjoituksen arviointi ja tuki. Lisäksi opettajille on tuotettu konkreettisia esimerkkejä sisältäviä tukimateriaaleja, kuten Tukimateri- aali opettajalle pedagogisen tuen tarpeen arviointiin sekä tuen suunnit- teluun ja toteutukseen sekä Arviointimenetelmien tulosten tarkastelu, tukitoimien suunnittelu ja niiden arviointi.

Käynnissä olevassa Oikeus oppia – oppimisen tuki ja inklusio kehit- tämisessä ovat mukana kaikki peruskoulut. Kouluille on toteutettu alku- kartoitus, jonka pohjalta jokainen koulu on valinnut omat kehittämisen painoalueensa. Systeemisen muutoksen edistämiseksi on käynnistetty muutosvalmennus rehtoreille ja koulujen valitsemille opettajille (muuto- sagentit). Koulut laativat kehittämissuunnitelman omien tarpeiden poh-

jalta, joita voi olla esim. tuen systemaattisuus, joustavat opetusjärjestelyt, oppilaiden hyvinvoinnin tuki, osaamisen jakaminen, oppilaiden ja/tai huoltajien osallisuus. Kouluille tarjotaan em. teemoihin liittyen koulutusta, koulukohtaista sparrausta sekä ohjausta.

Osana kehittämistoimintaa valmistellaan erilaisia työkaluja opettajien työn tueksi esim. Huolihavaintoperusteinen/ yleisen tuen työkalu opettajille ja 3-portaisen tuen käsikirja. Yleinen tuki on ensimmäinen keino vastata oppilaan tuen tarpeeseen. Tämä tarkoittaa yleensä yksittäisiä pedagogisia ratkaisuja sekä ohjaus- ja tukitoimia, joilla tilanteeseen vaikutetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Yleistä tukea annetaan heti tuen tarpeen ilmetessä, eikä tuen aloittaminen edellytä erityisiä tutkimuksia tai päätöksiä.

Kouluilla on käytössä pedagogisen tietojohdamisen työkalu (Dashboard), jota kehitetään vastaamaan koulujen ja hallinnon tarpeisiin johtamisen tueksi. Syksyllä 2022 on käynnistymässä HY+:n toteuttamana tiedolla johtamisen koulutuskokonaisuus. Tiedolla johtamisen rooli tuen systemaattisuudessa ja opetuksen suunnittelussa on merkittävä. Tavoitteena on tarjota Helsingin peruskoulujen rehtoreille, opettajille (muutosagentit) ja erityisopettajille koulutusta, jolla korostetaan tiedon merkitystä opetuksen suunnittelussa ja pedagogisessa johtamisessa. Tietoa analysoimalla rehtori tai opettaja voi tunnistaa kohteita, joihin opetus- ja muita resursseja tarvitaan eniten.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee selvittää, mahdollistaako tietosuojalaki oppilashuollon pääsyn oppilaiden poissaolotietoihin.

Oppilashuollon psykologilla ja kuraattorilla on mahdollisuus nähdä oppilaan poissaolotiedot, jos hän on näiden asiakas ja hänen asiansa liittyy koulunkäyntiin. Tietosuojalainsäädäntö ei ole tuonut tähän muutosta.

Helsingin kaupungin perusopetus on mukana vuosina 2021-2023 opetus- ja kulttuuriministeriön toteuttamassa perusopetuksen sitouttavan koulu yhteistyön (SKY) kehittämisessä. Sitouttavan koulu yhteistyön kehittämisen painoalueet ovat poissaoloihin puuttuminen, tunne -ja vuorovaikutustaitojen opettaminen sekä kiusaamisen ehkäisyä edistävät toimenpiteet. Koulujen kanssa yhdessä on kartoitettu koulun olemassa olevat toimintamallit, rakenteet ja käytänteet. Tämän pohjalta on käynnistetty koulukohtainen kehittämistyö. Jokaisessa peruskoulussa toteutetaan hyvinvoinnin vuosikellonsa mukaista systemaattista tunne- ja vuorovaikutustaito -opetusta. Opetushenkilöstö toimii poissaoloihin puuttumisen portaiden mallin mukaisesti. Opettajat seuraavat ja kirjaaavat oppilaidensa poissaoloja säännöllisesti. Rehtorit seuraavat pedagogisen tietojohdamisen työkalun (Dashboard) kautta säännöllisesti, et-

tä poissaoloihin puuttumiseen on tehty tarvittavat kirjaukset ja sovitut toimenpiteet.

Opiskelijoiden ohjauksen riittävyys ammatillisessa koulutuksessa

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan Stadin ammatti- ja aikuisopiston tulee varmistaa, että ammatillisia erityisopettajia on tarvetta vastaava määrä.

Erityisopettajien lisätarve Stadin ammatti- ja aikuisopistossa huomioiden tämän hetkinen erityisen tuen opiskelijoiden määrä sekä sen kasvu lähiaikoina (esim. uusi TUVA-koulutus) on 10 uutta erityisopettajaa. Näin jokaisella erityisopettajalla olisi ohjattavanaan noin 50-60 erityisen tuen opiskelijaa. Liitteenä on kuvaaja erityisopiskelijoiden määrän kehityksestä vuosina 2015-2022.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan Stadin ammatti- ja aikuisopiston tulee lisätä opiskelijoiden ohjauksen onnistumisen seurantaa.

Opiskelijoiden ohjauksen seurantaa varten on kehitetty sekä on kehitteillä erilaisia seurantatoimintatapoja / työkaluja. Johdolla on käytössä ”Johdon helminauha”-malli, jossa vaikuttavuusrahoituselementit -kohta sisältää Opetushallituksen keräämän opiskelijapalautteen (Amis-palautte kerätään opintojen aloitus- ja päättövaiheessa). Asiaa seurataan kvartaaleittain ja teemme seurannan pohjalta tarvittavia kehittämistoimenpiteitä. Stadin AO:ssa on kehitteillä AI-HOKS -työkalu, jossa tekoälyn avulla pystytään parantamaan ohjauksen onnistumisen seurantaa koko oppimisyhteisössä. Osana AI-HOKSia olemme kehittäneet mobiilikyselyn, jossa opiskelijoilta kysytään ohjauksen onnistumisesta säännöllisesti. Liitteenä ovat kuvat koskien viimeisimmän mobiilikyselyn tuloksia ohjauksen osalta sekä johdon helminauhan seurattavat kohdat.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan Stadin ammatti- ja aikuisopiston tulee hyödyntää henkilöstöltä saatua palautetta opiskelijoiden ohjauksen kehittämisessä.

Arvioinnin päätelmät perustuvat aika pieniin vastausmääriin (200 vastaajaa) eivätkä siten täytä tilastollisen päättelyn kriteerejä. Jos eri mieltä olevia vastaajia on 12-22 kappaletta enemmän kuin samaa mieltä olevia vastaajia, niin siitä ei voi tehdä päätelmää, että kaikki 1 200 henkilöstön edustajaa ovat jollakin tietyllä kannalla.

Stadin ammatti- ja aikuisopisto tulee kuitenkin käsittelemään henkilöstöltä saadun palautteen koskien opiskelijoiden ohjauksen kehittämistä yhdessä koko henkilöstön kanssa oppimisyhteisöittäin. Valtakunnalliset amis-palautteet sekä mobiilikyselyiden tulokset käsitellään säännöllisesti kaikissa oppimisyhteisöissä.

Käsittely

31.05.2022 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Vesa Korkkula: Kohdan 2 viimeinen virke: "Oppilaan tuen tarpeisiin vastataan ensisijaisesti oppimisympäristön kehittämällä ja joustavilla opetusjärjestelyillä sekä ohjauksen keinoin."

korvataan virkkeellä: "Oppilaan tuen tarpeisiin vastataan ensisijaisesti riittävällä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan resursoinnilla, jonka kautta tukea tarvitsevat oppilaat voivat saada riittävää tukea."

Kannattaja: Vesa Lahtinen

Kasvatus- ja koulutuslautakunta hyväksyi Vesa Korkkulan vastaehdotuksen yksimielisesti.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Tero Vuontisjärvi, talous- ja suunnittelupäällikkö, puhelin: 310 80295
tero.vuontisjarvi(a)hel.fi
Otso Kotilainen, riskienhallinnan asiantuntija, puhelin: 310 25566
otso.kotilainen(a)hel.fi

Tarkastuslautakunta 31.05.2022 § 54

HEL 2021-005369 T 00 03 00

Päätös

Tarkastuslautakunta päätti esittää kaupunginvaltuustolle, että tämä päättäisi:

- merkitä tiedoksi tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen vuodelta 2021 ja siitä saadut kaupunginhallituksen sekä asianomaisten lautakuntien lausunnot,
- kehottaa kaupunginhallitusta antamaan joulukuun 2022 loppuun mennessä valtuustolle selvityksen siitä, mihin toimenpiteisiin toiminnasta vastaavat henkilöt ja tilivelvolliset ovat ryhtyneet arviointikertomuksen johdosta,
- merkitä tiedoksi tilintarkastuskertomuksen 2021,
- hyväksyä tilintarkastuskertomuksessa esitetyn perusteella tilinpäätöksen ja
- myöntää tilintarkastuskertomuksessa tilinpäätöksen hyväksyttävyydestä esitetyn perusteella vastuuvapauden tilikaudelta 2021 kaupungin hallintoa ja taloutta hoitaneille tilivelvollisille.

07.12.2022

12.04.2022 Esittelijän muutetun ehdotuksen mukaan

05.04.2022 Ehdotuksen mukaan

31.08.2021 Ehdotuksen mukaan

11.05.2021 Ehdotuksen mukaan

Esittelijä

tarkastusjohtaja
Timo Terävä

Lisätiedot

Minna Tiili, arviointipäällikkö, puhelin: +358931036545
minna.tiili(a)hel.fi

Arto Ahlqvist, tarkastuspäällikkö, puhelin: +358931036580
arto.ahlqvist(a)hel.fi

Sosiaali- ja terveyslautakunta 24.05.2022 § 93

HEL 2021-005369 T 00 03 00

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi seuraavan lausunnon tarkastuslautakunnan vuoden 2021 arviointikertomukseen:

"Sitovien toiminnan tavoitteiden arviointi

Sitovien toiminnan tavoitteiden arvioinnin osalta Helsingin sosiaali- ja terveystoimiala pyrkii korjaamaan arviointikertomuksessa esille tuotuja haasteita.

Apotti -asiakas- ja potilastietojärjestelmän käyttöönoton kanssa on ollut vaikeuksia. Erityisesti tilastoinnin ja raportoinnin osalta puutteet ovat olleet vakaviakin. Puutteita liittyy myös mm. ohjelman käytettävyyteen ja laskutukseen. Sosiaali- ja terveystoimiala on ryhtynyt ja jatkaa tarvittavia toimia asian korjaamiseksi.

Helsingillä on ollut haasteita saada Apotti-järjestelmästä käyttöönsä asiakas- ja potilastietojärjestelmään kertyvää dataa. Haasteeseen on pyritty löytämään ratkaisua yhdessä muiden Apotti-järjestelmää käyttävien tahojen kanssa. Lähtökohtana pidetään sitä, että Oy Apotti Ab:n tuottamien raporttien lisäksi Helsingin tulee saada käyttöönsä aineistot, joiden avulla voidaan tuottaa toimintaa tukevaa raportointia myös koko toimialatasolla. Oy Apotti Ab:n aikatauluista johtuen osa toteutustyöstä on valmista vuoden 2022 aikana, mutta osa työstä valmistuu vasta vuoden 2023 alkupuolella johtuen riippuvuuksista Oy Apotti AbPitä:n hyvinvointialueille toteuttaviin töihin.

Apotti -asiakas- ja potilastietojärjestelmän tuottamalla omalla raportoinnilla on edelleen ja tulevaisuudessa tärkeä rooli toiminnalle päivittäiseen johtamiseen liittyvän tiedon raportoinnissa. Käyttönoton vaiheistuksista sekä priorisoinneista johtuen Apotti-järjestelmän raportteja on edelleen merkittävästi toteuttamatta Oy Apotti Ab:n toimesta. Tästä johtuen Helsinki on käynnistänyt Apotti-järjestelmän raportointitilausten läpikäynnin, jonka lopputuloksena kaikki tilaukset käydään läpi tarkastellen niiden tarpeellisuus ja prioriteetti. Tämän jälkeen uusien tilausten osalta luodaan toimintatapa, jossa tilaukset katsotaan tarpeeksi tarkasti myös Helsingissä sisäisesti lävitse.

Apotti -asiakas- ja potilastietojärjestelmän käyttäminen on ollut merkittävä toiminnan muutos, jonka vuoksi muutokset toiminnassa ovat tuoneet esille eroja Apotti -asiakas- ja potilastietojärjestelmän kautta saatavissa tiedoissa. Lisäksi eroavaisuutta aiheuttavat järjestelmässä olevat kehitystarpeet sekä eroavaisuudet työkuluissa ja prosesseissa. Edellä mainituista laatuun liittyvistä syistä johtuen Oy Apotti Ab:n kanssa ollaan käynnistämässä laadunvarmistukseen liittyviä tehtäviä, joissa pyritään nostamaan esille laatueroja ja niiden syitä, jotta tietojen oikeellisuus ja eheys voidaan varmistaa ja sitä kautta nostaa esille laatuun liittyviä syitä, jotta korjaustoimenpiteitä voidaan toteuttaa järjestelmä- tai toimintatapamuutoksien kautta. Tavoitteena varmistaa, että asiakas- ja potilastietojärjestelmä tuottaa laadukasta tietoa toiminnasta.

Lastensuojelun avopalvelujen riittävyys

Sosiaalityöntekijöiden saatavuus ja pysyvyys

Lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden saatavuuden ja pysyvyyden parantamiseksi on työskennelty systemaattisesti useita vuosia. Kehittämistyötä on tehty laaja-alaisesti ja käyttöön on otettu uusia toimintamalleja, muun muassa juniorityöntekijä-malli, mentorointi ja työntekijälähettilästoiminta. Vuonna 2022 työn tukea vahvistetaan ottamalla käyttöön seniorisosiaalityöntekijä-toimintamalli, jossa kokenut ja lastensuojeluun erikoistunut, osaamista omaava sosiaalityöntekijä tulee asiakastyön tueksi vaativissa tilanteissa.

Avohuollon sosiaalityöntekijöiden viroista noin 6,5 % oli avoinna helmikuussa 2022 ja 6,7 % helmikuussa 2021. Lastensuojelun avohuollon sosiaalityöntekijällä oli asiakkaanaan huhtikuussa 2022 keskimäärin 29 lasta. Vuoden 2024 alusta tulee voimaan lainsäädäntömuutos, jossa lastensuojelun sosiaalityöntekijällä saa olla enintään 30 lasta asiakkaanaan. Kehittämistyötä on tarpeen jatkaa, jotta voidaan edelleen vähentää lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden vaihtuvuutta ja henkilöstövajetta.

Monitoimijaisten palvelujen kehittäminen lasten ja perheiden tarpeet kokonaisvaltaisesti huomioiden

Lastensuojelu on haluaa kehittää monialaisia toimintamalleja yhteistyössä esimerkiksi lasten, nuorten ja aikuisten mielenterveys- ja päihdepalveluiden kanssa. Pelkkä lastensuojelun osaaminen ja tuki ovat riittämättömiä valtaosalle lastensuojelun asiakkaana olevista lapsista ja perheistä. Tällä hetkellä lasten ja perheiden tarvitsema monialainen tuki järjestetään valtaosin perinteisenä verkostomaisena yhteistyönä. Verkostomaisella yhteistyöllä voidaan auttaa isoa osaa asiakasperheistä. Verkostomaisen yhteistyön rinnalle on tarve kehittää innovatiivisia ja uusia toimintamalleja, kuten integroitua, monialaisia tiimejä intensiivisintä tukea tarvitseville lapsille ja perheille.

Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeissa (2021–2023) vahvistetaan ja kehitetään monitoimijaisia palveluita. Hanketyöntekijät toimivat osana palveluja, jotta kehittäminen jalkautuu suoraan käytännön työhön. Monitoimijaisia palveluja kehitetään muun muassa seuraavilla toimenpiteillä:

- Perhesosiaalityön ja muiden erityisen tuen sosiaalityötä tuottavien palvelujen yhteistyötä vahvistetaan.
- Yhteistä tilannearviotyötä kehitetään lapsiperheiden terveys- ja hyvinvointipalvelujen ja lastensuojelun yhteistyönä. Lisäksi asiakastyössä käytettäviä viitekehyksiä, kuten CA-mallia (Common Approach) laajennetaan kaupunkitasoiseen käyttöön.
- Sosiaalihuoltolain 35 §:n mukaista yhteydenottoa sosiaalihuoltoon kehitetään, samoin kuin vireilletulovaiheen työskentelyn monialaisuutta sosiaaliohjauksen ja lapsiperheiden kotipalvelun kesken.
- Lapsiperheiden sosiaaliohjauksen tiiviimpää yhteistyötä lisätään lapsiperheiden palvelutarpeen arvioinnin tiimien kanssa erityisesti koulunkäyntiin liittyvissä haasteissa.
- Palvelupolkuja kehitetään siten, että yhteistyö niin sosiaali- ja terveyspalvelujen kuin varhaiskasvatuksen ja koulujen sekä koulujen ilta-päiväkerhotoiminnan kanssa lisääntyy.
- Vaativat erot -työryhmä kehittää perheiden kanssa tehtävää moniammatillista erotyötä.

Meneillään on myös Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelman alahanke ”Aikuissosiaalityön ja lapsiperhepalveluiden välisen yhteistyön kehittäminen”, jota viedään yhteistyössä eteenpäin aikuissosiaalityön, lapsiperheiden hyvinvointi- ja terveyspalvelujen sekä lasten-

suojelun kesken. Hanke toteutuu vuosien 2021–2023 aikana. Fokukse-
na on palvelujen monialaisuuden ja yhteentoimivuuden varmistaminen.
Kohderyhmänä ovat lapsiperheet ja tavoitteena on, että aikuissosiaali-
työn palvelut ja lapsiperheille suunnatut palvelut toimisivat hyvin yhteen
perheiden näkökulmasta.

Lapsiperheiden kotipalveluun sijoitettu projektiasiantuntija kehittää var-
haisen tuen mallia.

Kehittämistyöhön liittyen neuvoloiden raskaudenaikaisen kotikäynnin
ohjeistusta on päivitetty ja kehitetty. Tavoitteena on lisätä monialaisten
kotikäyntien määrää, jotta tuen tarpeita tunnistetaan mahdollisimman
varhaisessa vaiheessa. Lapsiperheiden kotipalvelussa palveluseteli-
tuottajien ohjauksen ja valvonnan prosesseja kehitetään ja luodaan ra-
kenteita lapsiperheiden kotipalvelun palveluntuotannon ohjaukseen ja
neuvontaan. Yksityisten puitesopimustuottajien ohjauksen ja valvonnan
prosessit edesauttavat osaltaan palveluntuottajien tuottaman lapsiper-
heiden kotipalvelun yhteistyön tiivistämistä sosiaalipalvelujen kanssa.

Lasten ja perheiden varhaisen tuen palvelujen lisääminen oikea-
aikaisten ja riittävien palvelujen saamiseksi

Vakansseja on lisätty kaikkiin lapsiperheiden hyvinvointi- ja terveystal-
veluihin vastaamaan lisääntyneitä palvelutarvetta. Myös ostopalvelujen
käytöllä lyhennetään palveluun pääsemisen jonotusaikaa muun muas-
sa kasvatus- ja perheneuvonnan palveluissa.

Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeissa vahvistetaan ja kehitetään
neuropsykiatrisia palveluja sekä kaupunkitasolla että Uudenmaan ta-
soisesti. Sosiaali- ja terveystoimialalla kehitetään neuropsykiatristen
palvelujen palveluketjun sujuvuutta ja koulutusten kautta on lisätty
muun muassa lapsiperheiden sosiaaliohjauksen neuropsykiatristen
valmennuksen osaamista.

Palvelujen vaikuttavuuden seurannan kehittäminen

Lastensuojelun vaikuttavuuden seuranta on tärkeä kehittää. Lastensuoje-
lussa on pilotoitu ARVOA-mittaria, ja mittaria ollaan ottamassa käyttöön
koko lastensuojelussa. ARVOA-menetelmän avulla kartoitetaan lapsen
ja perheen toimintakyvyn riskitekijöitä ja voimavaroja asiakkuuden eri
vaiheissa. Arviointia tekevät erikseen ja yhdessä lapsi, vanhemmat ja
vastuusosiaalityöntekijä. Mittarin avulla saadaan tietoa lapsen ja per-
heen toimintakyvyn muutoksista ja käytettyjen palveluiden toimivuudes-
ta ja vaikuttavuudesta. ARVOA-mittari vaatii kuitenkin edelleen kehit-
tämistä ja mittarin käyttöön asiakastyössä liittyy useita haasteita. Kehit-
tämisen- ja käyttöönottoja jatketaan edelleen.

ARVOA-mittaria tullaan käyttämään:

- Palvelutarpeen arvioinnin loppu- tai siirtopalaverissa lastensuojeluun siirtyvien asiakkaiden kanssa. Lapsi, huoltaja ja sosiaalityöntekijä täyttävät mittarin.
- Lastensuojelun asiakassuunnitelmien päivittämisen yhteydessä kaksi kertaa vuodessa.

Vaikuttavuuden seuraaminen:

- Vaikuttavuutta kerääviä työkäytäntöjä pilotoidaan. Yksittäiset tiimit lastensuojelusta ja lapsiperheiden hyvinvointi- ja terveystalvuuksista pilotoivat palautetietoisien hoidon FIT-menetelmää (Feedback-Informed Treatment). Tarkoituksena on laajentaa menetelmän käyttöä, mikäli hankerahoituksen kautta saadaan siihen resursseja. Menetelmä on kansainvälisesti käytössä oleva reaaliaikainen vaikuttavuutta mittaava työtapu. Menetelmän avulla on mahdollista kerätä sekä asiakastasoista että palvelutasolla olevaa numeerista dataa palvelun vaikuttavuudesta.
- Yleisissä sosiaalihuollon palveluissa kehitetään työkäytäntöjä asiakaskirjausten suhteen siten, että saadaan lapsen asiakaskertomukseen kertymään ja kasautumaan tietoja palveluista pikkulapsivaiheesta alkaen.
- Raportointia suunnitellaan kehitettäväksi muun muassa siten, että palvelujen käytön alueellinen vertailu kaupungin sisällä mahdollistuisi paremmin.

Ikääntyneiden kotihoito

Kotihoidon kehittämiseen panostetaan parhaillaan vahvasti. Tarkastusviraston arviointi kohdistuu vuosiin 2017–2020, ja niiden aikana kotihoitoa on kehitetty Helsingissä systemaattisesti. Kotihoidon toiminnan sisältöä kehitettiin vuosien 2019–2021 aikana yhteistyössä henkilöstön kanssa laaditun kotihoidon toimintasuunnitelman kehittämiskohteiden perusteella.

Vuonna 2018 perustettiin keskitetty asiakasohjaustoimintamalli: Seniori-Info ja HelppiSeniori aloittivat toimintansa. Vuonna 2019 käynnistyi kuntouttavan arviointiyksikön toiminta. Vuonna 2020 tehtiin kotihoidon tuotantotapojen tarkasteluanalyysi ja seniorikeskusmallin pohjalta laadittiin saavutettavuusanalyysi ja rakentamisen suunnitelma.

Kehittämistyö on jatkunut edelleen ja vuonna 2021 otettiin käyttöön kotihoidon myöntämisen perusteet ja vuonna 2022 kotihoidon tukipalvelujen myöntämisen perusteet. Uusi kotihoidon strateginen toimintasuunnitelma ohjaa kehittämistyötä vuosien 2022–2025 aikana. Lisäksi Hel-

sinki on saanut sosiaali- ja terveysministeriöltä 2,69 miljoonaa euroa valtionavustusta tulevaisuuden kotona asumista tukevien palvelujen kehittämiseen vuosille 2022–2023. Kotona asumista tukevia palveluja kehitetään kustannustietoisien kotihoidon KUSTI-hankkeessa ja hankkeen tavoitteet ovat yhdenmukaiset kotihoidon strategisen toimintasuunnitelman tavoitteiden kanssa.

Työyhteisöjen ja työntekijöiden työhyvinvointia ja arjen työn sujuvuutta on kehitetty eri tavoin. Useat kotihoidon työyhteisöt ovat osallistuneet itseohjautuvien tiimien valmennuksiin, joissa on haettu uusia keinoja lisätä henkilöstön vaikuttamismahdollisuuksia oman työn suunnitteluun ja toteuttamiseen. Yhteisöllinen työvuorosuunnittelu on otettu käyttöön monessa työyhteisössä. Päivittäistä työtä on sujuvoitettu hyödyntämällä lean-menetelmiä, esimerkiksi päivittäisen johtamisen taulut on otettu osaksi työtä kotihoidossa. Optimointiohjelman käyttöönotto on tukenut työnsuunnittelua ja matkoihin käytettävät ajat on voitu huomioida työnsuunnittelussa.

Henkilöstöä on kuultu uusilla toimintatavoilla ja heille on järjestetty keskustelutilaisuuksia, joissa yhdessä kotihoidon esihenkilöiden, päälliköiden ja sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelujen johdon kanssa on keskusteltu henkilöstölle tärkeitä asioista.

Kotihoidon henkilöstörakenteen näkökulmasta yhtenä tavoitteena oli lisätä sairaanhoitajien määrää kotihoidossa niin, että heidän osuutensa on 20 % henkilökunnasta. Tämä ei toteutunut ja taustalla on eri syitä. Asiakkaiden sairaanhoidolliset tarpeet ohjaavat sairaanhoitajien määrää lähipalvelualueilla. Keskitetyn asiakasohjauksen ja kuntouttavan arviointiyksikön yksiköissä työskentelee sairaanhoitajia ja sairaanhoidollista työtä siirtyi kotihoidosta näihin yksiköihin vuosien 2018 ja 2019 aikana. Henkilöstön saatavuus on myös ohjannut vakanssirakennetta; on ollut järkevää täyttää vakansseja koulutetuilla lähihoitajilla, jos vaihtoehtona olisi ollut sairaanhoitajavakanssit, joille ei olisi saatu työntekijää.

Kotihoidossa tarvittava henkilöstön määrä vaihtelee päivittäin ja kotihoitoon on perustettu resurssipooloja vuoden 2017 aikana. Resurssipoolleista kotihoidon yksiköihin on saatu tiimien vakituista henkilöstöä korvaamaan tuttuja kotihoidon ammattilaisia.

Arviointikertomusta tarkasteltaessa on hyvä huomioida laadullinen näkökulma, jolla tarkastusta myös toteutettiin. Kertomukseen esiin nostetut huomiot voivat osittain olla yksittäisen työntekijän kokemuksia ja näkemyksiä kotihoidosta.

Tarkastuslautakunta toteaa, että sosiaali- ja terveystoimialan tulee

► varmistaa, että sosiaalihuoltolain mukainen yli 75-vuotiaiden palvelutarpeen arviointi toteutuu määräajassa.

Pandemian aikana palvelutarpeen arvioinnissa on ollut haasteita saada palvelutarpeen arviointi tehtyä määräajassa. Toiminta on tällä hetkellä palautumassa normaaliksi. Ennen koronapandemiaa arvioinnit toteutuivat laissa määritellyssä aikataulussa.

Kotihoidon uudessa strategisessa toimintasuunnitelmassa on toimenpiteinä asiakasohjauksen ja kotihoidon yhteistyön prosessin täsmentäminen, roolien kirkastaminen ja päätöksentekoprosessin selkiyttäminen. Osana koronasta palautumisen ohjelmaa vahvistetaan asiakasohjausta.

► ryhtyä aikaisempaa vaikuttavampiin toimenpiteisiin hoitohenkilöstön saatavuuden parantamiseksi.

Sosiaali- ja terveystoimialalla on henkilöstön rekrytointi yhteinen haaste. Kotihoidossa on kehitetty yhteis- ja tiimirekrytointeja. Oppisopimuskoulutusta on kehitetty ja lisätty, sekä työvoimapolitiista että toimialan omarahoittamaa, ja tätä on tarkoitus entisestään lisätä.

Keskitettyssä kesäsijaisten rekrytoinnissa on testattu kevyempää hakumahdollisuutta lähihoitajille, dialogista hakua. Dialogista hakua on myös tarkoitus kehittää edelleen. Toiminta kohdentuu koko toimialalle. Henkilöstörekrytoinnissa pyritään hyödyntämään sosiaalisen median kanavia aiempaa enemmän. Oppilaitosyhteistyötä lisätään.

Sosiaali- ja terveystoimialalla on menossa kokeilu, jossa toimialan työntekijöille maksetaan vinkkipalkkio kesätyöntekijöiden saamiseksi.

► lisätä kuntouttavan arviointiyksikön ja kotihoidon työntekijöiden välistä vuoropuhelua asiakkaan siirtyessä kuntouttavalta arviointijaksolta kotihoitoon.

Sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalveluissa on nimetty kotiutumisen ja kotiin vietävien palvelujen ja tukipalvelujen asiakasprosessien omistajat. Prosessinomistajat edustavat Helsingin sairaalaa, asiakasohjausta, kuntouttavaa arviointiyksikköä, kotihoitoa ja KUSTI-hanketta. Henkilöstön esille nostamia asiakasprosessien ongelmia ratkotaan kaksi kertaa kuukaudessa kokouksissa ja yhteisiä prosesseja sujuvoitetaan.

Kevään 2022 aikana järjestetään yhteensä viisi työpajaa, joissa kehitetään yhdessä henkilöstön kanssa kuntouttavan arviointiyksikön ja sen rajapintojen asiakasprosesseja (sairaalat-kuntouttava arviointiyksikkö, asiakasohjaus-kuntouttava arviointiyksikkö, kotihoito-kuntouttava arviointiyksikkö). Kuntouttavan arviointijakson kehittäminen on eräs koti-

hoidon strategisen toimintasuunnitelman ja KUSTI-hankkeen päätösmenpiteistä.

► varmistaa, että vanhuspalvelulain mukainen kielellinen yhdenvertaisuus toteutuu.

Sosiaali- ja terveystoimialalla on kaksikielisyysuunnitelma eli tvåspråkighetsplan. Sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteiden ja palvelujen Rakennemuutos-hankkeessa (2020–2021) vahvistettiin palveluketjujen kehittämistä kaksi- ja monikielisuuden näkökulmasta. Työ jatkuu toimialan työryhmissä ja palvelujen uudistamistyössä.

► selvittää, voidaanko vastuuhoidajien asiakastyöhön kuuluvia välillisiä tehtäviä vähentää.

Kotihoidossa seurataan kuukausittain jokaisen ammattiryhmän asiakkaiden luona käyttämää aikaa eli välitöntä asiakastyötä. Välillisellä asiakastyöllä tarkoitetaan sellaista asiakastyötä, jota ei voida tehdä asiakkaiden luona. Välittömän ja välillisen työn lisäksi kotihoidon henkilöstöllä on muita työtehtäviä, jotka tukevat asiakastyön tekemistä.

Välillisen työn tehtäviä on pohdittu ja haettu erilaisia ratkaisuja, kuten palkattu palkkatukityöllistettyjä ammattimiehiä ja toimistosihteereitä erilliseen avustavaan työhön. Työskentelyä jatketaan edelleen analysoimalla työtehtäviä, joita ei voi tehdä asiakkaiden luona ja hakemalla ratkaisuja esimerkiksi siihen, missä välillisen työn tehtävissä ei tarvittaisi hoitotyön ammattilaisia ja miten gerontologisen sosiaalityön ammattilaiset voisivat osallistua nykyistä enemmän asiakkaiden sosiaalisten ongelmien ratkomiseen.

Asiakastason valvonta siirtyy keskitettyyn valvontayksikköön vuoden 2023 alusta alkaen. Tehtävien siirto vähentää ostopalveluasiakkaiden valvontaa yksittäisiltä hoitajilta ja samalla vähentää välillistä työtä.

► selvittää, voidaanko sijaisten työnkuvaa laajentaa vastaamaan paremmin vakituisen henkilöstön työnkuvaa.

Sijaisten työnkuva määräytyy sijaisen oman osaamistason mukaan. Esimerkiksi lääkehoidon osaaminen määrittää sijaisten toimenkuvaa. Seuren vuokratyövoiman osaamisvaatimukset on kuvattu sosiaali- ja terveystoimialan ja Seuren sopimuksessa. Yhteisissä keskusteluissa keskustellaan vuokratyövoimana käytettävän henkilöstön tehtävistä kotihoidossa. Seuren vuokratyövoiman osaamistasoon on lisätty vaatimus, että sijaisten on hallittava asiakas- ja potilastietojärjestelmän käyttö 1.6.2022 alkaen.

Vuokratyöntekijöiden perehdytystä on kehitetty ja parhaillaan selvitetään esimerkiksi heidän mahdollisuuttaan osallistua asiakkaan lääkeshoidon toteuttamiseen osallistumalla lääkeautomaattien täyttämiseen.

Kotihoidon resurssipoolitoiminnan kehittämistä jatketaan.

► tunnistaa työhyvinvoinnin ja hoidon laadun näkökulmasta parhaat käytännöt ja soveltaa niitä mahdollisimman laajalti eri alueilla.

Strategisen toimintasuunnitelman tarkoitus on kehittää kotihoidon ja kuntouttavan arviointiyksikön toimintaa, parantaa kotihoidon tuottavuutta heikentämättä asiakaspalvelujen laatua tai henkilöstön työhyvinvointia. Toimintasuunnitelmaan on määritelty tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit kotihoidon tuottavuuden ja laadun parantamiseksi seuraavina vuosina (2022–2025).

Osana kotihoidon henkilöstön työhyvinvoinnin kehittämistä on tunnistettu Fiilari-kyselyssä erityisen hyviä tuloksia saaneet työyhteisöt. Tavoitteena on tunnistaa hyviä tuloksia selittävät toimintatavat ja ottaa niitä käyttöön laajasti kotihoidon työyhteisöissä. Työterveys Helsinki on tehnyt keväällä 2022 kotihoidon esihenkilöiden psykososiaaliseen kuormitukseen suunnatun selvityksen. Esihenkilötyön kehittäminen on tärkeä osa kotihoidon strategista toimintasuunnitelmaa.

RAI-arviointien avulla nostetaan jatkossa selkeämmin esiin kotihoidon yhteiset kehittämiskohteet ja suunnitellaan niihin toimenpiteet.

Asiakkaiden ravitsemuksen, toimintakyvyn tukemisen ja turvallisen lääkeshoidon varmistamiseksi jatketaan työskentelyä esimerkiksi tekemällä yhteistyötä muiden ammattilaisten, kuten ravitsemusterapeuttien ja kotihoitoon nimettyjen farmaseuttien kanssa.

lääkäspotilas päivystyksessä

Tarkastuslautakunta toteaa, että sosiaali- ja terveystoimialan tulee:

► seurata päivystyksellisten tilanteiden kehittämistoimenpiteiden vaikutuksia iäkkäiden päivystyskäynteihin ja kotona asumisen turvallisuuteen.

Sosiaali- ja terveystoimiala seuraa päivystyksellisten tilanteiden kehittämistoimenpiteiden vaikutuksia iäkkäiden päivystyskäynteihin ja kotona asumisen turvallisuuteen säännöllisesti sekä Tulevaisuuden sotekeskus (Tulso) -hankkeen että Pätiä-hankkeen seurantaryhmissä ja Ikäihmisten ESH:n ja PTH:n hoitoketjujen vastuuparimallin taktisen tason ryhmässä. Tulso-hankkeen seurantaryhmä kokoontuu säännöllisesti kahdesta kolmeen kertaan vuodessa ja niissä tarkastellaan esimerkiksi päivystyksen raporttidataa. Pätiä-hankkeen seurantaryhmä

koostuu sosiaali- ja terveystoimialan sairaala-, mielenterveys- ja terveyskeskuspalveluiden edustajista sekä Palvelukeskus Helsingin (Liho-liikkuva hoitaja) ja HUSin ensihoidon sekä päivystyksen edustajista. Ikäihmisten hoitoketjut -yhteistyöfoorumiin kuuluu Helsingin soten lisäksi HUSin edustus sekä muiden Uudenmaan hyvinvointialueiden edustus.

Helsinki kehittää omaa raportointiaan Apotti-potilastietojärjestelmästä. Tavoitteena on saada Pätijä-hankkeen aikana saadun rekisteritutkimusaineiston kaltaista raportointitietoa, josta voidaan muodostaa tarvittavat kotihoidon, palvelutalojen ja vanhusten laitoshoidon ensihoidon ja päivystyskäyntien käyttöraportit systemaattiseen seurantaan omassa toiminnassa ja yhdessä yhteistyökumppaneiden HUSin ja Uudenmaan muiden kuntien kanssa.

► jatkaa yhteistyössä HUSin ja pääkaupunkiseudun kaupunkien kanssa sellaisten päivystyksellisten tilanteiden toimintatapojen ja palvelujen kehittämistä, joilla voidaan parantaa iäkkäiden toimintakykyä ja hyvinvointia.

Uudenmaan Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeen yhtenä operatiivisena kärkenä on kehittää kotiin vietäviä päivystyspalveluita, päivystyksellisten tilanteiden hoitoa ja siihen liittyviä toimintatapoja. Liikkuva sairaala LiiSa-verkosto toimii HUSin ja pääkaupunkiseudun kaupunkien yhteisenä kehittämisfoorumina edellä mainittujen palveluiden kehittämisessä. Sosiaali- ja terveystoimi osallistuu aktiivisesti LiiSa-verkoston toimintaan sekä kokoontuu kolmesti vuodessa kotihoidon ja kotiutuksen prosessinomistajien, kotiutushoitajien sekä HUSin sisätautien- ja akuuttihoitotyön johdon kesken tarkastelemaan kyseisten palveluiden sekä kotiutusprosessien toimintaa ja sujuvuutta.

► kehittää yhteistyötään HUSin kanssa erityisesti iäkkäiden kotiuttamisprosessin osalta siten, että palvelu olisi nykyistä paremmin kotihoidon käytettävissä.

Kotiuttamisprosessin kehittäminen on ikäihmisten hoitoketjujen vastuuparimallin taktisen tason tavoitteena vuonna 2022. Uudenmaan hyvinvointialueiden ja HUSin ikäihmisten hoitoketjujen vastuuparimallin taktisen tason kokouksen yhteinen tahtotila on valmistella geneerinen malli ESH-PTH:n väliselle kotiutukselle. Tätä varten perustetaan syksyn aikana kotiutuksen prosessille operatiivinen ryhmä, mihin nimetään osallistujat HUSista ja kaikilta hyvinvointialueilta. Sosiaali- ja terveyslautakunta katsoo, että kotiuttamisprosessin kehittäminen on yhteinen asia.

Helsinki kehittää kaupungin sisäistä kotiutusprosessia jatkuvasti. Helsingin senioripalveluiden kotiutusprosessi on juuri päivitetty. Lisäksi seurataan säännöllisesti suunnittelemattomia hoitoon paluita omista

sairaaloista kotiutuneiden potilaiden osalta kahden viikon sisällä kotiutumisen. Myös neuropsykiatristen ikääntyneiden potilaiden konsultoinnin ja hoitoonohjauksen prosessia kehitetään Uudenmaantasoisesti Helsingin luoman pohjan perusteella yhteistyössä ESH:n ja PTH:n kanssa. Ikääntyneiden päihdehoitoketjun kehittämiseen liittyy myös sujuva ja turvallinen kotiuttaminen.

Henkilöstön koulutukseen päivystyksellisten tilanteiden hoidossa on kiinnitetty erityistä huomiota. Koulutus on ollut monimuotoista, ja koulutuksia järjestetään jatkuvasti ottaen huomioon henkilöstön suuri vaihtuvuus. Sosiaali- ja terveystoimiala pyrkii vahvistamaan opetushoitajien vakansseja myös sairaalatoiminnan ulkopuolella, jotta näyttöön perustuvan hoitotyön käytännöt tulisivat toimintaan koordinoitusti.

► kehittää Liikkuva hoitaja -palvelua ja siitä tiedottamista, jotta palvelu saataisiin laajemmin käyttöön kotihoidossa ja palveluasumisessa.

Sosiaali- ja terveystoimi kehittää Liikkuva hoitaja (Liiho) -palvelua jatkuvasti. Maaliskuun 2022 lopulla Liihon toiminta laajennettiin viikonlopuista myös arki-iltoihin. Toukokuun 2021 ja maaliskuun 2022 välillä Liiho on tehnyt 149 käyntiä, joista vain seitsemän on johtanut asiakkaan lähettämiseen päivystykseen. Henkilöstöinfot sekä koulutus ja palvelun tehtäväalueen laajenemisen tarkastelu ovat osa säännöllistä toimintaa. Liikkuvan hoitajan seuranta on ollut vakioaiheena sairaalakuntoutus- ja hoivapalveluiden johtoryhmässä syksyn 2022 aikana.

Mielenterveyskuntoutujan polku sairaalahoidosta asumiseen

Palveluasumisen paikkoja järjestetään mielenterveyskuntoutujille määrärahojen sallimissa rajoissa. Paikkoja vapautuu harvoin erityisesti palveluasumisessa ja tehostetussa palveluasumisessa. Puitesopimuspaikkoja ei ole riittävästi tarpeeseen nähden, eivätkä eri yksiköiden profiilit välttämättä vastaa asiakkaan tarvetta.

Vuonna 2009 kansallisessa mielenterveys- ja päihdesuunnitelmassa (Mieli 2009 -työryhmän ehdotukset mielenterveys- ja päihdetyön kehittämiseksi vuoteen 2015, Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2009:3, sivu 32) todetaan, että psykiatrinen sairaalahoido ja päihdehuollon laitoshoido eivät saa johtua asumisongelmista. Jos aikuispsykiatrisen sairaalahoido kestä yhtäjaksoisesti yli kuusi kuukautta, eikä hoitava taho arvioi psykiatrista sairaalahoidoa enää tarvittavan, veloitetaan kunta järjestämään asiakkaalle avohoito ja palveluasuminen. Sosiaali- ja terveystoimialan asettama tavoiteaika asumispalveluun siirtymiselle on ollut sama kuin kansallisesti suositeltu tavoiteaika. Joissain tilanteissa psykiatrian asumiskuntoutusyksikkö on erityistä tukea tarvitsevalle mielenterveyskuntoutujalle pidempiaikaisesti tarpeenmukainen hoitopaikka, jossa ylläpidetään saavutettua toimintakykyä.

Huhtikuuhun 2021 saakka ennen asiakas- ja potilastietojärjestelmä Apottiin siirtymistä Auroran sairaalan psykiatrian osastoilla ja psykiatrian asumiskuntoutuksessa palveluasumispaikkaa odottavien mielen-terveyskuntoutujien määrää ja jonotusaikoja on seurattu tarkasti. Esimerkiksi vuonna 2018 odotusjaksoja oli yhteensä 83, joista 34 jaksoa oli sairaalassa ja 49 jaksoa asumiskuntoutuksessa. Odotusjaksoilla oli 77 eri potilasta, joista 49 oli naisia ja 28 miestä. 50 vuotta täyttäneitä oli 45 henkilöä. Nuorin odottajista oli 22-vuotias ja vanhin 78-vuotias. Päätyneiden ja keskeneräisten odotusjaksojen mediaanipituus oli 376 vuorokautta ja keskimääräinen pituus oli 538,7 vuorokautta vuoden 2018 lopun tilanteessa. Yli puoli vuotta odottaneita oli yhteensä 60. Näistä 23 oli odottanut kuntoutuspsykiatrian osastolla ja 37 psykiatrian asumiskuntoutuksessa.

Vastaavasti vuonna 2020 odotusjaksoja oli yhteensä 66, joista 37 jaksoa oli sairaalassa ja 29 jaksoa asumiskuntoutuksessa. Odottajista naisia oli 38 ja miehiä 28. 50 vuotta täyttäneitä oli 38 henkilöä. Odottajista nuorin oli 27-vuotias ja vanhin 76-vuotias. Päätyneiden ja keskeneräisten odotusjaksojen mediaanipituus oli 724,5 vuorokautta ja keskimääräinen pituus oli 924,7 vuorokautta vuoden 2020 lopun tilanteessa. Yli puoli vuotta odottaneita oli yhteensä 59. Näistä 30 oli odottanut kuntoutuspsykiatrian osastolla ja 29 psykiatrian asumiskuntoutuksessa.

Helsingin kaupungin asuntotoimi ja sosiaali- ja terveystoimiala tekevät tiivistä yhteistyötä palveluasumispaikkatilanteen parantamiseksi. Mielen-terveysasiakkaiden asumispalveluketjun kehittäminen vaatii edelleen kuntouttavan työnteon vahvistamista tuetussa asumisessa, kotiin vietävien palvelujen laajentamista, etä- ja digitaalisten palvelujen lisäämistä sekä asumispaikkojen kapasiteetin hallittua lisäämistä. Etä- ja digitaalisia palveluja kehitetään sosiaali- ja terveystoimialalla yhteisesti. Psykoosipalveluissa on lisätty kotiin vietäviä palveluja. Tavoitteena on edistää kotona pärjäämistä sekä ehkäistä sairaalahoidon ja tukiasumispalvelujen tarvetta."

Käsittely

24.05.2022 Esittelijän muutetun ehdotuksen mukaan

Tarkastusviraston arviointipäällikkö Minna Tiili ja kaupunkitarkastajat Aija Kaartinen ja Kirsi-Marie Kaito olivat kutsuttuina asiantuntijoina läsnä kokouksessa tämän asian käsittelyssä.

Esittelijä Juha Jolkkonen muutti esitystä seuraavasti:

Lausuntoa korjataan Apotin osalta siten, että lausuntoon täsmennetään, onko kyseessä järjestelmä vai yritys. Lisäksi lausuntoon tehdään seuraavat tekniset muutokset:

Sosiaalityöntekijöiden saatavuus ja pysyvyys -alaotsikon toisen kappaleen ensimmäisen lauseen sana "tyhjiään" korvataan sanalla "avoinna". Lisäksi poistetaan kappaleen ensimmäinen "edelleen" sana.

Monitoimijaisten palvelujen kehittäminen lasten ja perheiden tarpeet kokonaisvaltaisesti huomioiden -alaotsikon ensimmäisen kappaleen ensimmäisen lauseen sanat "on halukas kehittämään" korvataan sanoilla "haluaa kehittää".

lääks potilas päivystyksessä -otsikon kymmenen kappaleen toisen lauseen sanat "suuren vaihtuvuuden" korvataan sanoilla "suuri vaihtuvuus".

Asiassa tehtiin seuraava vastaehdotus:

Vastaehdotus 1:

puheenjohtaja Daniel Sazonov: Korvataan lausunnon ensimmäinen kappale seuraavilla kappaleilla:

Sitovien toiminnan tavoitteiden arvioinnin osalta Helsingin sosiaali- ja terveystoimiala pyrkii korjaamaan arviointikertomuksessa esille tuotuja haasteita.

Apotti -asiakas- ja potilastietojärjestelmän käyttöönoton kanssa on ollut vaikeuksia. Erityisesti tilastoinnin ja raportoinnin osalta puutteet ovat olleet vakaviakin. Puutteita liittyy myös mm. ohjelman käytettävyyteen ja laskutukseen. Sosiaali- ja terveystoimiala on ryhtynyt ja jatkaa tarvittavia toimia asian korjaamiseksi.

Helsingillä on ollut haasteita saada Apotti-järjestelmästä käyttöönsä asiakas- ja potilastietojärjestelmään kertyvää dataa. Haasteeseen on pyritty löytämään ratkaisua yhdessä muiden Apotti-järjestelmää käyttävien tahojen kanssa. Lähtökohtana pidetään sitä, että Oy Apotti Ab:n tuottamien raporttien lisäksi Helsingin tulee saada käyttöönsä aineistot, joiden avulla voidaan tuottaa toimintaa tukevaa raportointia myös koko toimialatasolla. Oy Apotti Ab:n aikatauluista johtuen osa toteutustyöstä on valmista vuoden 2022 aikana, mutta osa työstä valmistuu vasta vuoden 2023 alkupuolella johtuen riippuvuuksista Oy Apotti Ab:n hyvinvointialueille toteuttaviin töihin.

Kannattaja: jäsen Pentti Arajärvi

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi vastaehdotuksen yksimielisesti.

Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti asiasta esittelijän muutetusta ehdotuksesta poikkeavasti hyväksytyn vastaehdotuksen osalta.

Esittelijä

07.12.2022

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Maria Kahila, suunnittelupäällikkö, puhelin: 310 43087
maria.kahila(a)hel.fi

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 10.05.2022 § 71

HEL 2021-005369 T 00 03 00

Lausunto

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta antoi lausunnon seuraavista arviointikertomuksen kohdista:

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan tulee

- asettaa vastaisuudessa liikkumisen edistämisen toimenpiteiden mittareille selkeät tavoitetasot, joilla tavoitteiden toteutumista voidaan seurata
- viestiä aktiivisemmin avustuksilla toteutettavista liikuntahankkeista

Helsingin kaupunki toteutti strategiansa (2017–2021) yhtenä kärkihankkeena liikkumishjelmaa, jonka tavoitteena oli lisätä kaiken ikäisten kaupunkilaisten arki- ja hyötyliikkumista, vähentää terveydelle haitallista, liiallista paikallaanoloa ja poistaa esteitä vapaa-ajan liikunnalta. Liikkumishjelma sisälsi yhteensä noin 60 toimenpidettä, joita toteutettiin yhteistyössä kaupungin toimialojen ja kumppaneiden kanssa. Toteutettu tarkastus kohdentui liikkumishjelman kahdeksasta tavoitealueesta kolmeen, jotka sisälsivät yhteensä 25 lasten ja nuorten liikkumiseen sekä kaupunkiympäristön kehittämiseen liittyvää toimenpidettä. Tarkastukseen ei sisältynyt niiden toimenpiteiden arviointia, jotka kohdentuivat muun muassa lapsiperheiden sekä lasten ja nuorten tietoisuuden lisäämiseen liikkumisen merkityksestä, kampanjointiin tai kaupungin työntekijöiden liikkumisen lisäämiseen tähtäävästä toiminnasta.

Arviointikertomuksessa todetaan, että liikkumisen positiivisen vaikutuksen laajempi tiedostaminen koko kaupunkiorganisaation tasolla koettiin yhdeksi liikkumishjelman tärkeimmistä tuloksista. Liikkumishjelman toimenpiteillä myös lisättiin kouluissa järjestettävää harrastustoimintaa ja kehitettiin matalan kynnyksen harrastustoimintaa. Lisäksi helsinkiläisten edellytykset liikkua ovat kehittyneet, kun kaupunkiympäristöä on muovattu liikkumista suosivaksi.

Liikkumishjelman mittareista ja tavoitetasoista

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

Tarkastuslautakunta toteaa arviointikertomuksessa, että kaikilla liikku-
misohjelman toimenpidekohtaisilla mittareilla ei ollut tavoitetasoa. Mitta-
rille asetettu tavoitetaso helpottaisi seurantaa.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala on tiedostanut havainnon jo liikkumi-
sohjelman valmistelun ja toimeenpanon yhteydessä. Kaupunkilaisten
liikkumiskäyttäytymistä ja liikkumista edistävän toiminnan tietoperustan
vahvistaminen ja mittareiden kehittäminen on ollut jatkuvan kehittämi-
sen kohteena, kun ohjelmaa on toteutettu.

Tarkoituksenmukaisten mittareiden käyttäminen ja oikea-aikaisen sekä
laadukkaan tietoperustan kerääminen ja hyödyntäminen edellyttävät
yhteistä ymmärrystä ja systemaattista työtä. Liikkumisohjelman käyn-
nistyessä liikkuminen oli käsitteenä nuori sekä kaupunkiorganisaatiolle,
toimijoille, kuten myös kaupunkilaisille. Tyypillisesti oletettiin, että liik-
kuminen on ennen kaikkea vapaa-ajan harrastustoiminnan, ohjatun lii-
kunnan ja urheiluseuratoiminnan kehittämistä, ja siten liikuntapalvelui-
den vastuulla oleva kysymys. Liikkumisen edistäminen edellyttää kui-
tenkin mitä suurimmassa määrin kaupunkiyhteistä tekemistä. Maailman
Terveysjärjestön (WHO) mukaan liikkumattomuuteen voidaan vaikuttaa
moniammatillisella ja systemaattisella lähestymistavalla, ja ennen kaik-
kea siten, että toimenpiteet kohdentuvat samanaikaisesti yksilö-, yhtei-
sö-, ja järjestelmätasolle sekä laajasti ympäristötekijöihin.

Vastuu liikkumisohjelman valmistelusta osoitettiin kulttuurin ja vapaa-
ajan toimialalle, joka yhteistyössä kaupungin muiden toimialojen, kau-
punginkanslian ja sidosryhmien kanssa teki ehdotuksen liikkumisohjel-
man toteutuksesta. Kaupunginhallitus hyväksyi liikkumisohjelman kah-
deksan tavoitealuetta ja ohjelman mittarit projektisuunnitelman mukai-
sesti 3.12.2018.

Ohjelmalle määriteltiin kolmentasoisia mittareita. Ohjelman strategise-
na tavoitteena oli vuoteen 2023 mennessä helsinkiläisten liikkumisen
määrän lisääntyminen, istumisen määrän väheneminen ja vapaa-ajan
harrastamattomien osuuden pienentäminen. Toiseksi ohjelman kah-
deksalle osatavoitteelle määriteltiin omat tavoitearvonsa ja mittarinsa.
Näitä olivat mm. terveyden kannalta riittävästi liikkuvien osuus alle kou-
luikäisten lasten, ala- ja yläkoululaisten sekä toisen asteen opiskelijoi-
den osalta sekä kävelyn ja pyöräilyn kulkumuoto-osuudet. Kolmas mit-
tareiden kohde olivat ohjelman toimenpiteet, jotka kestoiltaan vaihtelivat
vuodesta kolmeen vuoteen. Kaupungin toimialat määrittelivät ohjel-
maan omat liikkumista lisäävät toimenpiteensä, joita oli yhteensä noin
60. Toimenpiteet rahoitettiin toimialojen talousarvioissa. Jokaisella toi-
mialalla on oma roolinsa liikkumisen edistämisessä. Kulttuurin ja va-
paa-ajan toimiala ei voi määrittää muiden toimialojen vastuulle kuuluvil-
le toimenpiteille mittareita tai tavoitetasoja.

Mittareiden määrittäminen toimenpiteille, jotka monessa mielessä olivat uutta avaavia ja kokeilevia, ja joiden lopputuloksia oli etukäteen vaikea ennakoida, todettiin haastavaksi. Näissä tapauksissa mittareina on usein käytetty tietoa siitä, onko joku asia toteutettu vai ei. Kaikille liikumisohjelmassa toteutetuille toimenpiteille ei löydy numeerista indikaattoria, vaan tekeminen on luonteeltaan pikemminkin laadullista. Yleisempi haaste toiminnan mittaamiselle on se, että tieto lähtötilanteesta puuttuu tai vastaavasti se, että mittarin taustalta puuttuu säännöllisesti toistettava tiedonkeruutapa.

Liikkumisen näkökulmaa on vahvistettu sekä kaupungin hallinnoimissa, mutta myös tutkimuslaitosten toteuttamissa tiedonkeruissa. Esimerkkejä tästä ovat henkilöstökysely Fiilari, Lasten ja nuorten liikuntakäyttätyminen Suomessa -tutkimus, mutta myös erilaiset palveluiden käytöstä kertovat tilastoinnit. Liikkumisohjelmassa on tehty yhteistyötä UKK-instituutin, Jyväskylän yliopiston, Helsingin yliopiston, LIKES-tutkimuskeskuksen ja Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) kanssa kaupunkilaisten liikkumisaktiivisuuden ja liikkumista edistävän toiminnan seurannassa. Liikkumisohjelmassa on lisäksi toteutettu kaksi data-analyysia yhteistyössä kaupunginkanslian ja digitalisaatio-ohjelman kanssa erilaisten tilasto- ja tutkimustietojen hyödyntämisen parantamiseksi. Liikkumisohjelman toimeenpanon seurannan tueksi päätettiin hankkia ulkoinen seuranta-alusta, joka sisältää ajantasaisen tiedon liikkumisohjelman toimenpiteiden toteumasta ja niiden mittareista, mutta myös tiedot ohjelman strategisten ja osatavoitemittareiden kehittymisestä. Seuranta-alusta on kaikille julkinen ja löytyy osoitteesta <https://liikkumisvahti.hel.fi/>.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan tulee asettaa vastaisuudessa liikkumisen edistämisen toimenpiteiden mittareille selkeät tavoitetasot, joilla tavoitteiden toteutumista voidaan seurata.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala toteaa, että liikkumisen edistäminen jatkuu myös liikkumisohjelman jälkeen. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala on lisännyt arki- ja hyötyliikkumisen edistämisen liikuntapalveluiden palvelustrategiaan uutena kokonaisuutena yhdeksi sen ydintehtävistä. Liikkumisohjelman projektipäällikön ja projektikoordinaattorin toimenkuvat on vakinaistettu. Liikkumisen edistämässä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan roolina korostuu tiivisyhteistyö kaupunkitasolla sekä ulkoisten sidosryhmien että tutkimuslaitosten kanssa. Toimiala seuraa liikkumista edistävän toiminnan kehittymistä ja eri-ikäisten liikkumisaktiivisuutta, vahvistaa moniammatillisten verkostojen osaamista liikkumisen edistämässä sekä vaikuttaviksi todettujen toimintamallien levittämisestä.

Jokaisella kaupungin toimialalla on omat roolinsa ja vastuunsa liikku-
sen edistämisessä. Liikkumista edistävää toimintaa, kuten myös sen
mittarointia kehitetään toimialojen yhteisenä työnä. Kulttuurin ja vapaa-
ajan toimialalla on keskeinen asiantuntijatehtävä liikku-
misen kysymyk-
sissä, mutta se ei voi määrittää muiden toimialojen vastuulle kuuluville
toimenpiteille mittareita tai tavoitetasoja. Toimiala pitää tärkeänä, että
liikkumista edistävän toiminnan toteuttamiseen varataan riittävät re-
surssit kaupunkitasoisesti.

Liikkumisen kaupunkiyhteinen tekeminen jatkuu osana kaupungin hy-
vinvoinnin ja terveyden edistämistyötä. Liikkuminen on kaupungin hy-
vinvointisuunnitelman 2022–2025 yksi painopistealueista. Valmistelu-
vastuu liikkumista koskevien kaupunkiyhteisten, noin 10 tavoitealueen
toimenpiteiden valmistelusta on osoitettu liikkumisohjelman verkostoil-
le. Hyvinvointisuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet johdetaan strate-
giasta ja tietopohjasta käsin ja mukaan valitaan toimenpiteitä, joiden to-
teutuksessa on mukana enemmän kuin yksi toimiala. Hyvinvointisuun-
nitelman kirjatut toimenpiteet huomioidaan toimialojen talouden ja
toiminnan suunnittelussa. Valmistelussa hyödynnetään laajasti liikku-
misohjelmassa kerättyä tietoperustaa, kuten myös havaintoja toimenpi-
teiden mittareihin liittyvistä kehittämistarpeista. Hyvinvointisuunnitelman
hyväksyy kaupunginvaltuusto.

Lasten ja nuorten harrastuksista viestiminen

Tarkastuslautakunta toteaa arviointikertomuksen sivuilla 66–68 seu-
raavaa:

Järjestöt ovat toivoneet kaupungilta lisäapua avustuksilla järjestettävien
liikuntahankkeiden tiedottamiseen. Lasten ja nuorten harrastustoimin-
nan toteutuminen edellyttää riittävää ja laadukasta viestintää harrastus-
toiminnasta. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan tulee viestiä aktiivisem-
min avustuksilla toteutettavista liikuntahankkeista.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala toteaa, että tällä hetkellä tieto harras-
tustoiminnasta on hajallaan lukuisilla kaupungin vanhoilla verkkosivuil-
la. Lisäksi käytössä on erilaisia taustajärjestelmiä. Koska tieto on sirpa-
loitunut, myös harrastamisen viestintää ja markkinointia on haastavaa
tehdä vaikuttavasti. Verkkosivuista vain Harrastushaku.fi on mahdollis-
tanut kumppanien tarjonnan esilletuomisen. Harrastusten sivusto, ku-
ten myös useat kaupungin virastoaikaiset verkkosivut, ovat kuitenkin
elinkaarensa päässä ja käytettävyydeltään vanhentuneita. Tästä joh-
tuen yksi Helsingin kaupungin digiohjelman keskeisistä tavoitteista on
uudistaa ja yhtenäistää kaupungin verkkosivustot.

Verkkosivustouudistus on alkanut kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla
vuonna 2019. Uusia verkkojulkaisuja on suunniteltu ja toteutettu yh-

dessä kaupunkilaisten, kaupunginkanslian ja muiden toimialojen kanssa, jotta kaupunkilaiset löytävät jatkossa helpommin kaupungin palvelut ja jotta asiointi olisi sujuvaa esimerkiksi ilmoittautumisen ja maksamisen osalta.

Verkkosivustoja on muotoiltu alusta asti mahdollisimman asiakaslähtöisesti, jotta uudet sivustot lähtisivät käyttäjän tarpeesta ja käyttökokeemuksesta, eivät enää organisaatiosta tai hankkeesta tai edes yksittäisestä palvelusta, ellei se palvele parempaa asiakaskokemusta. Verkkosivustouudistuksen lähtötilan kartoituksessa tunnistettiin teemallisia kokonaisuuksia, kuten nuoret, liikunta, tapahtumat ja harrastukset, joiden sisältö voi tulla monista kaupungin palveluista. Sivustot julkaistaan vaiheittain ketterän kehityksen periaatteiden mukaisesti, eli ensimmäinen versio ei tarjoa vielä kaikkea, mutta mahdollistaa jatkokehityksen kohti visiotasoa.

Harrastamisen näkökulmasta erityisesti harrastusten kokoava sivusto tulee parantamaan harrastustoiminnan löydettävyyttä verkossa, ja siten myös harrastamisen viestintää ja markkinointia:

- Harrastukset.hel.fi: verkkosivuston tavoitteena on koota kaupungin kaikkien palveluiden tarjoamat harrastukset (eli kurssimuotoinen tekeminen) yhteen paikkaan ja tukea kaupungin kumppaneiden harrastustoiminnan löydettävyyttä. Uudella harrastamisen verkkosivustolla kaupunkilainen voi hakea harrastuksia esim. asuinalueen, ikäryhmän, ajankohdan ja harrastuslajin perusteella. Verkkosivujen valmistuessa, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala viestii ja markkinoi sivustosta ja sen sisällöistä aktiivisesti. Aikataulu uuden harrastusten sivuston julkaisulle on kevät 2023.

Harrastukset verkkosivustokokonaisuuden lisäksi luomme seuraavat uudet verkkosivut, jotka parantavat myös harrastusten löydettävyyttä:

- Liikunta.hel.fi: verkkosivuston tavoitteena on koota kaupungin liikuntaan ja liikkumiseen liittyvät palvelut (liikuntapaikat- ja -harrastukset) yhteen paikkaan – niin Kuvan, Kaskon, Kymppin kuin Soten liikuntaan ja liikkumiset liittyvät palvelut. Aikataulu uuden liikunnan sivuston tämän version julkaisulle on kevät 2023. Ensimmäinen versio sivustosta on julkaistu helmikuussa 2022.
- Nuorten.hel.fi: verkkosivuston ensimmäinen versio julkaistiin keväällä 2021 ja se toimii toistaiseksi osoitteessa nuorten.helsinki. Tarkoituksena on koota kaikki nuorille ja nuorten perheille suunnatut kaupungin palvelut yhteen, sisältäen mm. nuorisotilat, koulutus, työpajat sekä nuorisolle suunnatut kaupungin tapahtumat ja harrastukset. Sivustoa jatkokehitetään edelleen vuoden 2022 aikana.

- Tapahtumat.hel.fi: syksyllä 2020 julkaistu uusi verkkosivusto kokoaa yhteen koko kaupungin tapahtumatarjonnan. Tuleva harrastukset.hel.fi-sivusto tulee olemaan muotoilullisesti ja teknisesti tapahtumien sivuston sisartuote. Sivustot myös tukevat navigaatiota niiden välillä, mikä parantaa harrastamisen sisältöjen löydettävyyttä.
- Uusi hel.fi: kanslian vetämän hankkeen tavoite on uusia perusteellisesti koko hel.fi-sivusto, mikä parantaa myös erillissivustojen ja samalla harrastamisen palveluiden löydettävyyttä. Luontoon ja ulkoiluun liittyen hel.fi:ssä ollaan julkaisemassa keväällä 2023 oma teemakokonaisuus Kuvan ja Kympin yhteistyönä.

Palveluiden löydettävyys verkossa ja asiointin helppous (ilmoittautuminen ja maksaminen) lisäävät harrastusten viestinnän ja markkinoinnin vaikuttavuutta. Uusien verkkosivujen ja taustajärjestelmien avulla pystymme tukemaan myös kumppaneiden tarjonnan parempaa löydettävyyttä ja tukea niitä myös paremmin kaupungin viestinnällä ja markkinoinnilla. Digikehittämistä tehdään yhdessä kanslian ja eri toimialojen kanssa, joten olemme kehittämisessä riippuvaisia kaupunkiyhteisistä tavoitteista ja toimenpiteistä. Tämä saattaa vaikuttaa kehittämisen aikatauluihin.

Käsittely

10.05.2022 Ehdotuksen mukaan

Esteelliset: Dani Niskanen

Esteellisyyden syy: yhteisöjääviys (hallintolain 28.1 § kohta 5)

Esittelijä

vs. kulttuurin ja vapaa-ajan toimialajohtaja
Laura Aalto

Lisätiedot

Minna Paajanen, projektipäällikkö, puhelin: 310 21162

minna.paajanen(a)hel.fi

Essi Eranka, viestintä- ja markkinointipäällikkö, puhelin: 310 74342

essi.eranka(a)hel.fi